

Sana: “ ___ ” _____ 201__-yil. Sinflar: 11-“ ___ ”. O‘qituvchi: _____

MAVZU: Din va uning mohiyati

DARSNING MAQSADI:

- a) **ta’limiy:** o‘quvchilarga Din va uning mohiyati haqida ma’lumot berish;
- b) **tarbiyaviy:** o‘quvchilarda dunyoda ro‘y berayotgan o‘zgarishlarga shaxsiy munosabat bildirish malakasini shakllantirish;
- d) **rivojlantiruvchi:** o‘quvchilarni o‘z-o‘zini rivojlantirishga o‘rgatish, mavzu yuzasidan olgan bilimlarini hayotiy vaziyatlarga qo‘llay bilishiga erishish.

Mavzuga oid shakllantiriladigan kompetensiyalar:

a) **tayanch kompetensiya(lar):** TK1, TK2;

b) **fanga oid kompetensiya(lar):** FK1.

Dars turi: yangi tushuncha, bilimlarni shakllantiruvchi.

Dars uslubi: an’anaviy.

Dars jihozlari: darslik, tarixshunoslik atamaları lug‘ati, mavzuga oid ilmiy adabiyotlar, slaydlar, bukletlar, tarqatma materiallar, ko‘rgazmali qurollar (audio, video, fotolavhalar, jadvallar) jamlanmasi.

DARS REJASI		
№	Darsning tarkibiy qismi (bosqichlari)	Ajratiladigan vaqt (reglament)
1	Tashkiliy qism	5 daqiqa
2	Ma’naviyat daqiqasi	
3	O‘tilgan mavzuni takrorlash	5 daqiqa
4	Yangi mavzuni tushuntirish	25 daqiqa
5	Mustahkamlash	5 daqiqa
6	O‘quvchilarni baholash	5 daqiqa
7	Uyga vazifa berish	

DARSNING BORISHI:

Tashkiliy qism: O‘quvchilar bilan salomlashib, sinf xonasining darsga tayyorlik darajasini tekshirish, davomatni aniqlash.

Ma’naviyat daqiqasi: O‘quvchilar bilan kunning muhim iqtisodiy, ijtimoiy-siyosiy, ma’naviy-ma’rifiy, axloqiy-tarbiyaviy yangiliklari xususida qisqacha suhbat tashkil etish, ularga nisbatan o‘quvchilarning mustaqil yondashuvini tinglash, bahs-munozara uyushtirish. **Yangi mavzu bayoni:**

Din tushunchasi

O‘zbekiston mustaqillikka erishgandan so‘ng dinga yangicha qarash va munosabat bildirish imkoniyati tug‘ildi. O‘zbekiston rahbariyati mustaqillikning birinchi kunlaridanoq, buyuk ajdodlarimiz tomonidan yaratilgan qadriyatlarni qayta tiklash asosida aniq chora-tadbirlar ko‘ra boshladi.

Davlatning dinga yangicha munosabati “Inson e’tiqodsiz yashay olmaydi”, degan tamoyil asosida belgilandi. Bu tamoyil hozirgi kunda “Alloh qalbimizda, yuragimizda” so‘zlarida o‘z ifodasini topmoqda.

Din– arabcha so‘z bo‘lib, o‘zbek tilida ishonch, e’tiqod qilish ma’nolarini anglatadi

---

Dinlar kishilarni hamisha yaxshilikka, ezgu ishlarga chorlab kelgan. Otabobolarimizning muqaddas e'tiqodi bo'lgan islom dini ham yuksak insoniy fazilatlarining shakllanishiga xizmat qilgan. U tufayli xalqimiz ming yillar mobaynida boy ma'naviyatini, merosini, o'zligini omon saqlab kelgan.

Din nima?

Dunyo xaritasida mavjud mamlakat borki, unda yashovchi xalqlarning o'z dini, urf-odatları va an'analari mavjud. Dunyo xalqlari tarixini o'rganishda ularning diniy qarashlari, e'tiqodi va diniy amaliyotlarini e'tibordan chetda qoldirish mumkin emas. Dunyo dinlari tarixini o'rganishdan maqsad – urug'- qabila, milliy va jahon dinlari insoniyat tamaddunining ajralmas qismi ekanligini tushunish, dinning ezgu mohiyatini anglash, shu bilan birga, mustaqillik yillarida yurtimizda diniy qadriyatlarni tiklash, diniy bag'rikenglik madaniyatini yuksaltirish va bu sohada amalga oshirilayotgan islohotlar haqida ma'lumotga ega bo'lishdan iborat. Dinning nima ekanligi haqida jamiyatda yagona fikr mavjud emas. Dunyoviy ilm olimlari dinni ijtimoiy ong shakllaridan biri deb hisoblaydilar. Din vakillari esa, muayyan diniy ta'limotga asoslangan holda, "Din – bu, insonlar orasida joriy etilishi zarur bo'lgan Xudoning qonunlaridir", degan ta'rifni beradilar. Din – xalq tili, qadimiy madaniyati, an'ana, odatlari bilan barobar turadigan bebaho qadriyat. U xalqlarning dunyoqarashi va tafakkuriga bevosita ta'sir etib kelgan. Shuning uchun ham u o'zlikni anglash omili va milliy g'oya asoslaridan biridir. Chunki, jahon dinlari ta'limotida insonparvarlikka xizmat qiluvchi umumiy qarashlar va g'oyalar ko'p. Din ta'limotlar, his-tuyg'ular, toat-ibodatlar va diniy tashkilotlarning faoliyatlari orqali namoyon bo'ladi. U olam, hayot yaratilishini tasavvur qilishning alohida tarzi, uni idrok etishning o'ziga xos usuli bo'lib, insoniyatning ilk tarixidan to hozirgacha bo'lgan davrning ilohiy tasavvurda aks etishidir. Din komil insonni tarbiyalashda salmoqli qudratga ega ma'naviy-axloqiy kuch. Din – bu, ishonish tuyg'usidir. Bu tuyg'u insoniyatning eng teran va go'zal ruhiy-ma'naviy ehtiyojlaridan biridir. Dunyoda dini, ishonchi bo'lmagan xalq yo'q. Xalq dinsiz, e'tiqodsiz, ishonchsiz yashay olmaydi. Chunki, dinlardagi barcha qarashlar ezgulikka yo'nalgan. Umumbashariy qadriyatlarni o'zida mujassam etgan xuddi shu jihat dinning ma'rifiy mohiyatini tashkil etadi hamda inson shaxsini yuksaltirishga xizmat qiladi. Demak, "Dunyo dinlari tarixi" fanining amaliy ahamiyati insonlarda dunyo dinlari qadriyatlariga hurmat bilan qarash, ularni qadrlash, turli dinlarga e'tiqod qiluvchilarga yaxshi munosabatda bo'lish xislatlarini tarbiyalashdan iborat.

Mustahkamlash: Darsning ushbu qismida o'quvchilar dars yakunida quyida berilgan topshiriqlar va savollarga javob beradilar:

1. Din deganda nimani tushundingiz?
2. Komil insonni tarbiyalashda dinning o'rni qanday?

O'quvchilarni baholash: O'quvchilar darsdagi ishtirokiga ko'ra belgilangan baholash mezonlari asosida baholanadilar. Baholar o'quvchilarning kundalik daftarlarida va sinf jurnalida aks ettiriladi. Darsda faol ishtirok etmagan o'quvchilar bilan ishlanadi.

Uyga vazifa: o'quvchilarga uyga vazifa sifatida mazkur mavzuni o'qib-o'rganish, qo'shimcha materiallar izlab topish va tushunchalarini boyitish topshiriq qilib beriladi.

O'TIBDO': _____

Sana: “ ___ ” _____ 201__-yil. Sinflar: 11-“ _____ ”. O‘qituvchi: _____

MAVZU: Din va jamiyat
DARSNING MAQSADI:

- a) **ta’limiy:** o‘quvchilarga Din va jamiyat haqida ma’lumot berish;
b) **tarbiyaviy:** o‘quvchilarda dunyoda ro‘y berayotgan o‘zgarishlarga shaxsiy munosabat bildirish malakasini shakllantirish;
d) **rivojlantiruvchi:** o‘quvchilarni o‘z-o‘zini rivojlantirishga o‘rgatish, mavzu yuzasidan olgan bilimlarini hayotiy vaziyatlarga qo‘lly bilishiga erishish.

Mavzuga oid shakllantiriladigan kompetensiyalar:

- a) **tayanch kompetensiya(lar):** TK1, TK2;
b) **fanga oid kompetensiya(lar):** FK1.

Dars turi: yangi tushuncha, bilimlarni shakllantiruvchi.

Dars uslubi: an’anaviy.

Dars jihozlari: darslik, tarixshunoslik atamaları lug‘ati, mavzuga oid ilmiy adabiyotlar, slaydlar, bukletlar, tarqatma materiallar, ko‘rgazmali qurollar (audio, video, fotolavhalar, jadvallar) jamlanmasi.

DARS REJASI		
№	Darsning tarkibiy qismi (bosqichlari)	Ajratiladigan vaqt (reglament)
1	Tashkiliy qism	5 daqiqa
2	Ma’naviyat daqiqasi	
3	O‘tilgan mavzuni takrorlash	5 daqiqa
4	Yangi mavzuni tushuntirish	25 daqiqa
5	Mustahkamlash	5 daqiqa
6	O‘quvchilarni baholash	5 daqiqa
7	Uyga vazifa berish	

DARSNING BORISHI:

Tashkiliy qism: O‘quvchilar bilan salomlashib, sinf xonasining darsga tayyorlik darajasini tekshirish, davomatni aniqlash.

Ma’naviyat daqiqasi: O‘quvchilar bilan kunning muhim iqtisodiy, ijtimoiy-siyosiy, ma’naviy-ma’rifiy, axloqiy-tarbiyaviy yangiliklari xususida qisqacha suhbat tashkil etish, ularga nisbatan o‘quvchilarning mustaqil yondashuvini tinglash, bahs-munozara uyushtirish. **Yangi mavzu bayoni:**

Dinning jamiyatdagi vazifalari

Din jamiyat bilan chambarchas bog‘liq bo‘lib, u odamlarda ishonch, ertangi kunga umid hissini mustahkamlash uchun xizmat qiladi. Dinlarning kishilik jamiyatida bajaradigan o‘ziga xos vazifalari mavjud. Avvalo, din kishilarda *dunyoqarashni shakllantirish* vazifasini bajaradi. U dunyoning qanday paydo bo‘lganini, insonning yashashdan maqsadini ilohiy tarzda tushuntirib beradi. Har bir din o‘ziga e’tiqod qiluvchilar uchun *tasalli beruvchilik* vazifasini bajaradi. Inson bolasi boshiga biron kulfat, qiyinchilik tushganida o‘ziga dindan ovutuvchi, ko‘ngliga taskin beruvchi, yupatuvchi kuch topgan. Masalan, bir oilada kimdir vafot etganida ta’ziyaga kelganlar marhumning yaqinlariga

qarata: “Bu xudoning irodasi. O‘lim haq. O‘lganning joyi jannatda bo‘lsin, qolganlar omon bo‘lsin”, deb taskin berganini eshitgansiz.

Din **birlashtirish** vazifasini bajarib, insonlar orasida hamjihatlikni mustahkamlashga xizmat qiladi. Har bir din e‘tiqod qiluvchilarini o‘z qoidalariga amal qilishga chaqiradi. Ularni bu qoidalarga sodiqlikka undaydi. Shu yo‘l bilan insonlarni birlashtiradi. Din o‘ziga e‘tiqod qiluvchilarning turmushini tartibga solib **boshqarish** vazifasini ham bajaradi.

Din davlatdan ajratilgani bilan jamiyatdan ajratilgan emas. *Islom KARIMOV*

Dinda **kommunikativlik** vazifasi ham bo‘lib, u diniy urf-odat, marosim va bayramlarni birgalikda o‘tkazishga, qarindoshlik, birodarlik, dindoshlik aloqalarini mustahkamlashga chaqiradi. Din axloq normalarini tartibga soladi hamda halol va harom, savob va gunoh nima ekanligini belgilab beradi. Din inson hayotining ezgulik mohiyatini ochadi. Bu uning insonlarni **ruhiy-ma‘naviy tarbiyalash** vazifasida aks etadi. Jumladan, dinlar odob-axloq qoidalarini, ijtimoiy odoblarni belgilab, insonlarning ma‘naviy kamolotga yetishiga yordam beradi. Din madaniyat rivojiga ham katta ta‘sir ko‘rsatib kelmoqda. Bundan tashqari, u umuminsoniy va milliy qadriyatlarni saqlab qolish hamda avloddan avlodga yetkazish borasida ham muhim ahamiyatga egadir. O‘rta asrlarda dinning jamiyatdagi o‘rni Din insoniyatning ruhiy dunyosi bilan chambarchas bog‘liq bo‘lib, hayotda doimo u bilan birga bo‘lib kelgan. Kishilik jamiyatining turli tarixiy davrlarida din faqat e‘tiqod manbai sifatidagina emas, balki muayyan tabaqalarning boshqa insonlarga ta‘sir etish hamda ularning dunyoga munosabati va turmush tarzini boshqarishga xizmat qiluvchi mafkuraviy vosita vazifasini ham o‘tab kelgan. Misol uchun, o‘rta asrlarda Rim katolik cherkovi istalgan odamni yoki viloyatni va hatto butun bir davlatni dinsiz, deb e‘lon qila olgan. Masalan, Rim cherkovi tomonidan tashkil etilgan inkvizitsiya sudi, o‘rta asrlarda, go‘yoki cherkov aqidala-riga qarshi fikr bildirgan olimlarni ta‘qib etgan yoki ularni gulxanda yoqqan. Natijada, din ilm-fan va taraqqiyot dushmani sifatida tasavvur qilina boshlagan. Bugungi kunda ham ba‘zi kuchlar dinning jamiyatdagi vazifalaridan g‘araz maqsadlarda foydalanishlari natijasida millionlab kishilar dinsizlikda ayblanib, qoni to‘karmoqda. Turli diniy shiorlarning noto‘g‘ri talqin qilinishidan ham begunoh insonlar jabr chekmoqda. Aslida barcha dinlar ezgulikni targ‘ib qiladi. Din va ilm-fan bir-birini to‘ldirib turadi.

Mustahkamlash: Darsning ushbu qismida o‘quvchilar dars yakunida quyida berilgan topshiriqlar va savollarga javob beradilar:

1. Nima uchun jamiyatni dindan ajratib bo‘lmaydi?
2. “Din kishilarda avvalo dunyoqarashni shakllantirish vazifasini bajaradi”, degan iboraning mazmunini izohlab bering.

O‘quvchilarni baholash: O‘quvchilar darsdagi ishtirokiga ko‘ra belgilangan baholash mezonlari asosida baholanadilar. Baholar o‘quvchilarning kundalik daftarlarida va sinf jurnalida aks ettiriladi. Darsda faol ishtirok etmagan o‘quvchilar bilan ishlanadi.

Uyga vazifa: o‘quvchilarga uyga vazifa sifatida mazkur mavzuni o‘qib-o‘rganish, qo‘shimcha materiallar izlab topish va tushunchalarini boyitish topshiriq qilib beriladi.

O‘TIBDO‘: _____

Ushbu konspektning *to'liq va fondagi yozuvlarsiz* variantini olish uchun

+998946281992 telegram raqamiga yoki

@mahmudov24 telegram adresiga xabar yozing

Narxi 20 000 so'm

To'lov FAQAT **click, payme** yoki **paynet*** orqali

BOG'LANISH FAQAT TELEGRAM ORQALI! Telefon qilinganda yoki sms yuborilganda javob bermaslik ehtimoli yuqori

Qolgan sinf namunalari va boshqa hujjatlar bilan telegram kanalimiz yoki web saytda tanishingiz mumkin.

Telegram kanal: @uzmaktab

Web sayt: www.hasanboy.uz

* paynet telefon raqamiga emas

Hasanboy.uz